

Številka: 0910-3/2026-9
Datum: 11. februar 2026

Drugi pokojninski steber, tihi zaveznik varne starosti

Prvi pokojninski steber v Sloveniji upokojencem dolgoročno ne more zagotavljati enake finančne ravni kot prihodki v aktivni dobi. K temu prispevajo demografski trendi, staranje prebivalstva in razmerje med aktivnimi zavarovanci in upokojenci. Drugi pokojninski steber tako postaja vse pomembnejši element finančne varnosti v starosti.

V prejšnjem članku smo videli, da je v preteklosti prvi steber upokojencem zagotavljal primerno raven socialne in materialne varnosti, kar je bilo to mogoče predvsem zaradi ugodne demografske strukture; razmeroma veliko število delovno aktivnih prebivalcev je financiralo pokojnine manjšemu številu upokojencev. Težave v pokojninskem sistemu so se pojavile z zniževanjem razmerja med številom zaposlenih in upokojencev. Leta 1990 je to razmerje znašalo 2,3, že leta 1992 je razmerje upadlo na 1,6, se še zniževalo, zaradi večkratnih reform je podatek za leto 2025 znova 1,6. Posledica takšnega trenda je pokojninska vrzel, ki jo ni možno zapolniti drugače kot z osebno angažiranostjo zavarovancev in veliko odgovornostjo delodajalcev preko drugega in tretjega pokojninskega stebra.

In že smo pri II. pokojninskem stebru.

Torej obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje za nekatere poklice ali poklicno zavarovanje, kolektivno dodatno pokojninsko zavarovanje za javne uslužbence in prostovoljno kolektivno dodatno pokojninsko zavarovanje, kot ga ureja ZPIZ-2.

Najprej poklicno zavarovanje.

Kot definira ZPIZ-2 v 198. členu, *je poklicno zavarovanje zbiranje prispevkov delodajalcev na osebnih računih zavarovancev-članov, na podlagi katerih zavarovanci-člani, vključeni v to obliko zavarovanja, pridobijo pravico do poklicne pokojnine ter druge pravice, določene z zakonom.* Je zavarovanje, pri katerem zavarovanec-član prevzema naložbeno tveganje nad zjamčenim donosom na vplačane prispevke, ki je opredeljen v pokojninskem načrtu. V nasprotju s I. stebrom temelji na kapitalskem varčevanju. Njegov osnovni namen je dopolnitev relativno nizkih pokojnin iz I. stebra ter dolgoročna razpršenost tveganj, povezanih z demografskimi in fiskalnimi pritiski. Bistvena značilnost tega stebra je, da sredstva niso namenjena sprotnemu financiranju (angl. pay-as-you-go), temveč se zbirajo na osebnih računih zavarovancev.

V poklicno zavarovanje se pod pogoji, določenimi z zakonom, obvezno vključijo zavarovanci, ki opravljajo posebno težka in zdravju škodljiva dela in zavarovanci, ki opravljajo dela, ki jih po določeni starosti ni moč uspešno poklicno opravljati. Ker se danes marsikomu njegovo delo zdi težko in zdravju škodljivo (na inšpektoratu za delo vedo povedati, da se zaradi pretirane vročine na delovnem mestu bolj pritožujejo pisarniški delavci kot tisti na gradbiščih), naj omenimo, da merila in kriterije na podlagi katerih se ugotavlja izpolnjevanje pogojev glede težavnosti ali škodljivosti, predpisuje Vlada RS; glede na stopnjo težavnosti, škodljivosti in drugih omejitev se delovna mesta v skladu z merili in kriteriji razvrščajo v pet skupin.

Poklicno zavarovanje financirajo delodajalci (drugi odstavek 8. člena ZPIZ-2). Nosilec poklicnega zavarovanja je Sklad obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja (SODZP) (prvi odstavek 10. člena ZPIZ-2). Gre za vzajemni pokojninski sklad, namenjen zaposlenim, ki opravljajo posebno težka in zdravju škodljiva dela. V imenu in za račun zavarovancev in drugih upravičencev ga upravlja Kapitalska družba pokojninskega in invalidskega zavarovanja, d. d.

Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje

Drugi pokojninski steber v Sloveniji predstavlja organizirano obliko prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, ki se izvaja kolektivno, ob sodelovanju delodajalcev, lahko pa premijo vplačujejo tudi posamezniki. Kot omenjeno temeljno pravno podlago za drugi pokojninski steber predstavlja ZPIZ-2, pomembno vlogo imajo tudi: Zakon o dohodnini (ZDoh-2), ki določa davčno obravnavo vplačil in izplačil ter Zakon o zavarovalništvu (ZZavar-1).

Izvajalci II. stebra so lahko: pokojninske družbe, zavarovalnice in banke v okviru pokojninskih skladov. Kolektivni pokojninski načrti imajo v praksi posebno težo, saj vključujejo vplačila delodajalca, kar za zavarovanca predstavlja odloženo plačilo plače in pomembno dodatno korist.

Eden ključnih razlogov za vključevanje v II. pokojninski steber so davčne olajšave. V skladu z ZDoh-2 se vplačila v dodatno pokojninsko zavarovanje, ki jih plačuje delodajalec ali posameznik, ne štejejo v davčno osnovo za dohodnino, in sicer do zakonsko določenega limita (izražene kot odstotek bruto plače oziroma absolutni znesek). Davčna obravnavo pokojninskih rent je prav tako urejena z ZDoh-2, ki priznava 50 % davčno olajšavo na izplačane pokojninske rente, kar dodatno krepi smiselnost dolgoročnega vključevanja v sistem. Pomembno pa je poudariti, da davčne ugodnosti veljajo le ob izpolnjevanju vseh zakonskih pogojev, zlasti glede namenskosti in ročnosti varčevanja.

Sredstva se nalagajo razpršeno in glede na starost

Sredstva drugega pokojninskega stebra se vlagajo na kapitalskih trgih v skladu z zakonsko določenimi omejitvami in naložbenimi politikami posameznih skladov. ZPIZ-2 in podzakonski akti zahtevajo razpršenost naložb, upoštevanje načela varnosti in donosnosti ter prilagajanje tveganja starostni strukturi zavarovancev.

V zadnjih letih se vse bolj uveljavlja koncept skladov življenjskega cikla, kjer se naložbena politika samodejno prilagaja starosti zavarovanca - mlajši so izpostavljeni večjemu naložbenemu tveganju, starejši pa bolj konservativnim naložbam. V Sloveniji se naložbena politika življenjskega cikla izvaja preko treh skladov, ki skupaj tvorijo celoto:

- sklad, ki je namenjen najmlajši starostni skupini, kjer se sredstva vlagajo bolj tvegano, predvsem v delnice, ker je dovolj časa, da se morebitni padci na trgih popravijo,
- sklad, ki je namenjen srednji starostni skupini, kjer so sredstva mešanica tveganih in varnejših naložb, da bi dosegli rast, vendar z manj nihanj in
- sklad, ki je namenjen najstarejši starostni skupini, kjer so sredstva naložena v varno obliko naložb.

Za naložbe skrbijo finančni strokovnjaki

Pri tej obliki varčevanja za starost se naložbeno tveganje postopoma samodejno zmanjšuje, ob tem pa posamezniku ni potrebno aktivno upravljati svojih sredstev, ta naloga je prepuščena strokovnjakom. Vsak izvajalec dodatnega pokojninskega zavarovanja sam določi starostne meje in ustrezno naložbeno politiko, ki ustreza naložbenemu horizontu posameznega sklada.

Tisti, ki še niso dosegli starostne meje za najstarejšo starostno skupino, a vseeno želijo dosegati potencialno višje donose in se ne bojijo tveganj, pa lahko izjavijo, da se strinjajo, da sredstva ostanejo v skladu, ki je namenjen najmlajši starostni skupini.

Če pokojninski sklad izvaja naložbeno politiko zagotavljanja zajamčene donosnosti, jo izvaja v enem samem skladu in člani niso razdeljeni v skupine po starosti.

Tri oblike izplačila

Pravice iz drugega pokojninskega stebra se praviloma uveljavljajo ob izpolnitvi pogojev za starostno pokojnino iz prvega stebra. Izplačila so možna v obliki dodatne doživljenjske pokojninske rente, začasne rente, izjemoma enkratnega izplačila (ob izpolnjevanju zakonskih pogojev).

Ob upoštevanju demografskih trendov, staranja prebivalstva in razmerja med aktivnimi zavarovanci ter upokojenci je jasno, da prvi pokojninski steber dolgoročno ne more zagotavljati enake ravni nadomestitve dohodka kot v preteklosti. Drugi pokojninski steber tako postaja vse pomembnejši element finančne varnosti posameznika v starosti.

Z vidika pravne varnosti je sistem relativno stabilen in strogo nadzorovan, vendar zahteva aktivno vlogo zavarovancev pri razumevanju pogojev, stroškov in pričakovanih donosov. **Informirana odločitev in pravočasno vključevanje sta ključna dejavnika uspešnega pokojninskega načrtovanja.** Slovenska zakonodaja z davčnimi spodbudami in nadzornimi mehanizmi ustvarja razmeroma ugodno okolje za dolgoročno varčevanje, vendar ostaja odgovornost za optimalno izrabo sistema v veliki meri na strani posameznika in delodajalca.

Vabljeni k branju naslednjega prispevka, v katerem bomo predstavili delovanje tretjega pokojninskega stebra.

Agencija za zavarovalni nadzor

KONTAKTI:

telefon: + 386 (1) 2528 600

telefaks: + 386 (1) 2528 630

e-mail: agencija@a-zn.si

www: <http://www.a-zn.si/>

Twitter: [@AZN_PR](https://twitter.com/AZN_PR)

O Agenciji za zavarovalni nadzor

Agencija je bila ustanovljena junija 2000 na podlagi Zakona o zavarovalništvu. Cilj državne nadzorne institucije na področju zavarovalništva je zmanjševanje in odpravljanje nepravilnosti v zavarovanju, varovanje interesov zavarovalcev in omogočanje delovanja zavarovalnega gospodarstva ter pozitivnega vplivanja le-tega na celotno gospodarstvo. Agencija je pri svojem delu neodvisna in samostojna.

**Družbeno
odgovoren
delodajalec**

Napredni certifikat H.3. 0014/2020 - H1

**EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD**

NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega